

SOSYAL BİLGİLER VE SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DEMOKRASİ VE ATATÜRKÇÜLÜK KAVRAMLARINA YÖNELİK METAFOR ALGILARI¹

Buse SEYHAN²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının Demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarına yönelik algılarını metaforlar yoluyla belirlemektir. Çalışmaya 2018-2019 öğretim yılının bahar döneminde Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 175 öğretmen adayı örneklem olarak alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgubilim deseninden faydalanılmıştır. Araştırma verileri “Demokrasi gibidir. Çünkü;” ve “Atatürkçülük gibidir. Çünkü;” cümlelerinin tamamlanmasıyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının Demokrasi ile ilgili 92, Atatürkçülük ile ilgili 110 farklı metafor geliştirdikleri gözlenmiştir. Demokrasi ile ilgili metaforlar; eşitlikçi ve özgürleştirici bir değer olarak demokrasi (71), yaşam ve yaşamsal bir gereksinim olarak demokrasi (30), köklü ve güçlü bir yapı olarak demokrasi (19), bir yönetim biçimi olarak demokrasi (32) ve duygusal bir bakış ve rehber olarak demokrasi (21) olmak üzere 5 kategoriye ve Atatürkçülük ile ilgili metaforlar; milli mücadele ve inkılâpların ürünü bir düşünce sistemi olarak Atatürkçülük (33), bugünü ve geleceği aydınlatan bir rehber olarak Atatürkçülük (57), birleştirici bir değer olarak Atatürkçülük (13), yaşamsal bir gereksinim olarak Atatürkçülük (24), milli ve duygusal bir bakış açısıyla Atatürkçülük (27), bilimsel düşünceyi ve gelişmeleri destekleyen bir değer olarak Atatürkçülük (14) olmak üzere 6 kategoriye ayrılmıştır. Araştırmada genel olarak her iki kavrama dair geliştirilen metaforların olumlu bir anlam taşıdıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı, Sınıf Öğretmen Adayı, Demokrasi, Atatürkçülük, Metafor

¹ Bu makale 02-04 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen ASEAD 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

² Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, buseseeyhan93@gmail.com

METAPHOR PERCEPTIONS OF PROSPECTIVE SOCIAL STUDIES AND PRIMARY TEACHER TOWARDS THE CONCEPTS OF DEMOCRACY AND KEMALISM

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the perception of Prospective Social Studies and Primary teacher towards the concept of Democracy and Kemalism through metaphors. The sample of the study was taken part 175 prospective teachers who was studying in the Department of Social Studies Education and Primary Education in the spring semester of the 2018-2019 academic year at the Bülent Ecevit University Faculty of Education. Phenomenology which is one of the qualitative research methods was used in this study. The data is conducted by completing statement of “Democracy is kind of / like Because” and “Kemalism is kind of / like Because”. The participants of the study developed 92 different metaphors related to democracy and developed 110 different metaphors related to Kemalism. Democracy is divided into 5 categories; democracy as an equitable and libortory value (71), democracy as a life and vital necessity (30), democracy as a rooted and powerful structure (19), democracy as a form of government (32) and democracy as an emotional look and guide (21). Kemalism is divided into 6 categories; Kemalism as a system of national struggles and reforms (33), Kemalism as a guide to illuminate the present and the future (57), Kemalism as a unifying value (13), Kemalism as a vital necessity (24), Kemalism from a national and emotional perspective (27), Kemalism as a value that supports scientific thinking and developments (14). In general, the metaphors developed for both concepts have a positive meaning.

Keywords: Prospective Social Studies Teacher, Prospective Primary School Teacher, Democracy, Kemalism, Metaphor

GİRİŞ

Demokrasi, Türk Dil Kurumu’na göre halkın egemenliği temeline dayanan bir yönetim biçimidir. Tarihte ilk kez Herodot tarafından kullanılan ve “demos” yani çoğunluk ile “kratos” yani yönetmek, hükmetmek kelimelerinin birleşmesiyle oluşan (Güvel, 1999) demokrasinin bilinen en yaygın tanımı; halkın halk tarafından ve halk için yönetimidir (Uygun, 1996, akt: Nasırcı, 2016). Soyut bir kavram olarak demokrasinin bir yaşam tarzı (Okutan, 2010; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012) haline getirilmesi, demokrasi kültürünün (Kuzgun, 2000; Gülmez, 1994, akt: Hürfikir, 2004) oluşmasına bağlıdır. Bu kültürün oluşmasında en büyük pay şüphesiz eğitimindir (Okutan, 2010; Bakioğlu ve Kurt, 2009; Karakütük, 2001). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun ikinci bölümünün 11. Maddesinde demokrasi eğitiminin güçlü, istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin oluşmasındaki ve devam etmesindeki önemi belirtilmiştir. İlkokul 4. sınıftan başlayan ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıflarda devam eden Sosyal Bilgiler dersi ile ortaokul 8. sınıfta okutulan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi sayesinde ülkemizde eğitimin ilk basamaklarından itibaren demokrasi kavramı bireylere aşılarmaya başlanmaktadır.

Atatürk, Türk İnkılâbının yapıcısı ve baş mimarıdır (Başak, 2003). Atatürkçülük ise Türk milletinin ortaya koyduğu kültür ve gelenekleriyle gereksinimlerinden doğan laik devlet anlayışıyla mantık ve bilimin önderliğinde, ülkesini çağdaş uygarlık seviyesine çıkaracak bir düşünce sistemidir (Banoğlu, 1991). Bu doğrultuda Atatürkçülük, ülkesi adına gelecek kaygısı taşımak istemeyen her Türk vatandaşının elindeki meşale olmalıdır. Bu meşaleyi yakmak da ancak eğitimimiz içerisinde Atatürkçülüğün kapsamına giren konuların öğretimi ile mümkün olacaktır. Atatürkçülüğün kapsamına giren konuların öğretimi de hem genel amaçlarında belirtilen esaslar, hem de doğası gereği özellikle Sosyal Bilgiler (Yazıcı, 2014) ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri ile mümkün olabilmektedir. Ülkemizde ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersini Sınıf öğretmenleri verirken ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersleri ile ortaokul 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerine Sosyal Bilgiler öğretmenleri girmektedir. Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarını içeren kazanımların ileride bu dersleri okutacak öğretmen adayları tarafından iyi anlaşılmalı ve benimsenmiş olması oldukça önemlidir. Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarına yönelik algıları henüz lisans eğitimi aşamasında oluşmuş olmalıdır.

Metafor, Eski Yunanca meta (üzerine) ile phrein (taşımak) kelimelerinin birleşimiyle oluşmuş (Cebeci, 2013) ve insanlar tarafından zor anlaşılabilir karmaşık, soyut kavramları daha anlaşılabilir hale getirmek için kullanılan bir zihinsel araçtır (Koçbekar, Saban ve Saban, 2009, akt: Karapınar, 2017). Bir terim olarak metafor Lakoff ve Johnson (2005) tarafından bir tür şeyi başka bir tür şeye göre tecrübe etmek ve anlamak olarak tanımlanmıştır (Sağdıç ve İlhan, 2018). Metafor ile bilinmeyen ya da kavranmasında zorlanılan olgu veya kavramlar bilinen ve tanıdık gelen terimlerle ifade edilerek (Arslan ve Bayrakçı, 2006) bu kavram veya olgu ile terimler arasında ilişki kurulmak üzere daha anlaşılabilir hale getirilir (Aydın, Sulak, 2015). Metaforlar yalnızca anlaşılması zor veya bilinmeyen kelimeleri pekiştirmek ya da tanımlamak amacıyla değil, aynı zamanda Long ve Lepper'e (2008) göre bireylerin bilinçaltında var olan örtük birtakım düşüncelerinin açığa çıkmasında da kullanılmaktadır (Sağdıç ve İlhan, 2018). Böylece bireylerin o kavrama ait algıları da kullandıkları metaforlarla tespit edilmiş olur.

Karadeniz'in (2008) belirttiği üzere Atatürk, eğitimin yeni kurulan Türkiye'nin çağdaşlaşması için tek vazgeçilmez aracı olduğunu görüyor, eğitimde birliği sağlamak için çaba harcıyor ve Türkiye'nin genç kuşakların omuzlarında yükseleceğine inanıyordu. Bu genç kuşakların da öğretmenlerin eseri olacağını söylüyordu. Bu bağlamda demokrasi kültürünü ve Atatürk'ün ortaya koyduğu ilke ve inkılâplarını genç kuşaklara aktarmakta en büyük paya sahip olacak Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarına yönelik algılarının tespiti önem arz etmektedir.

Yapılan alan yazın taramasında Sosyal Bilgiler ve/veya Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi ve/veya Atatürkçülük kavramlarına yönelik tutumları üzerine sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmüştür (Genç ve Kalafat, 2007; Ulusoy, 2010; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012; Sarı ve Sadık, 2012; Karadağ, 2015; İbret, Reçepoğlu, Avcı ve Reçepoğlu, 2018; Akçeşme, 2018).

Ancak birbiriyle yakından ilintili olan demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarına yönelik algıların birlikte incelendiği bir araştırma olmadığı gibi bu kavramlar üzerine Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının algılarının karşılaştırıldığı bir çalışma da bulunamamıştır.

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi ile Atatürkçülük kavramlarına yönelik algılarını metaforlar yardımıyla incelemektir. Bu bağlamda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi kavramına yönelik algıları nelerdir?
2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına yönelik algıları nelerdir?
3. Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına yönelik algıları nelerdir?
4. Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının oluşturdukları Demokrasi kavramına yönelik metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
5. Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının oluşturdukları Atatürkçülük kavramına yönelik metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
6. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının demokrasi kavramına yönelik algıları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Metaforlar aracılığıyla veri toplama yoluna gidilecek bu araştırma özünde nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim (phenomenology) deseninden faydalanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2005) olgubilim deseninde bireyler farkında oldukları fakat daha önce ayrıntılarıyla ve derinlemesine irdeleme olanağı bulamadıkları olgulara odaklanırlar. Bu sayede bireyler, olguyu daha iyi tanıyarak ve anlayarak ortaya olguya dair bir takım örnekler, yaşantılar ve açıklamalar koyabilirler.

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2018-2019 öğretim yılının bahar döneminde Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 175 Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların tamamı çalışmaya gönüllülük esasına dayanarak katılmışlardır.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Cinsiyete, Eğitim Aldıkları Bölüme ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Değişken		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	124	71
	Erkek	51	29
Eğitim Aldıkları Bölümler	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	77	44
	Sınıf Öğretmenliği	98	56
Sınıf Düzeyleri	1.Sınıf	93	53
	4.Sınıf	82	47
TOPLAM		175	

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarına 3 bölümden oluşan bir Metafor Analiz Formu uygulanmıştır. Uygulanan Metafor Analiz Formunun ilk bölümünde öğretmen adaylarına çalışmanın amacı ve elde edilecek verilerin mevcut araştırma dışında başka hiçbir amaçla kullanılmayacağı açıklanmıştır. Gerekli açıklamaların yapılmasından sonra ikinci bölümde çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarından kendilerine yöneltilen kişisel soruları (cinsiyet, bölüm ve sınıf) cevaplamaları istenmiştir. Anketin son bölümünde ise katılımcılara öncelikle Demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarından bahsedilmiş, metafor kavramı üzerinde durularak verilen örnekle metafor açıklanmıştır. Verilen bilgilerin ışığında öğretmen adaylarına iki soru yöneltilmiştir. Bu sorular; “Demokrasi gibidir. Çünkü;” ve “ Atatürkçülük gibidir. Çünkü;” şeklinde iki kısımdan oluşmaktadır. Her iki sorunun ilk kısmında öğretmen adaylarından bir metafor yazmaları istenmiş, “Çünkü” sorusu ile takip eden ikinci kısımda öğretmen adaylarının algıları asıl olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’in (2005) belirttiği gibi metaforun yalnız kendisi, altında yatan görsel ve betimsel gücü tek başına yansıtamaz. Bunun için hemen ardından “neden/niçin” sorusu sorularak o metaforun seçilmesindeki asıl anlam ve gerekçe tespit edilmelidir. Bu sayede kişinin o metaforu kullanmasının altındaki dayanak ortaya çıkmış olur. Bir kavramı ifade için aynı metaforu kullanan bireyler bu metaforu ona farklı bir anlam yükleyerek tercih etmiş olabilirler. Bu nedenle ikinci kısımda yer alan “çünkü” sorusu katılımcıların kavramlara yönelik algılarını tespit edebilmemizi sağlayan asıl ögeyi oluşturmaktadır (Sarı ve Sadık, 2011).

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi tekniğinin kullanılmasıyla çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek’in (2006) tanımına göre içerik analizi, birbiriyle benzer olan verilerin belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek objektif ve sistematik olarak yorumlandığı tekniktir (Sağdıç ve İlhan, 2018). Stemler’e (2001) göre içerik analiziyle bireylerin inanç, değer, tutum ve düşünceleri ortaya çıkartılabilir, farklı faktörler göz önüne alınarak bireylerin zaman içerisindeki değişimlerinin ve başka birey ve gruplarla karşılaştırılmalarının yapılmasına olanak bulunabilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Araştırma verilerinin analizi için Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarına ilişkin geliştirdikleri metaforlar öncelikle alfabetik olarak sıralanmıştır. Daha sonra çalışma grubunun geliştirdiği metaforlar ve bu metaforların gerekçeleri gözetilerek her iki kavram için kategoriler belirlenmiştir. Bu bağlamda demokrasi kavramına ilişkin 5 kategori belirlenirken, Atatürkçülük kavramına ilişkin 6 kategori oluşturulmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma kapsamında ulaşılan verilerin çözümlenmesi yoluyla elde edilen bulgular ve bulguların yorumlanması yer almaktadır. Veriler yorumlanırken metaforların uygun olarak toplandığı kavramsal kategoriler ve bunların gerekçeleri üzerinde durulmuştur. Araştırma verilerinin analizinde demokrasi kavramına ilişkin geliştirilen metaforlarda 2, Atatürkçülük kavramına ilişkin geliştirilen metaforlarda 7 eksik olduğu tespit edilmiştir.

Demokrasi Kavramına İlişkin Metaforlar ve Kavramsal Kategorileri

Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde 173 öğretmen adayının 92 farklı metafor geliştirdikleri saptanmıştır. Öğretmen adayları tarafından en fazla tercih edilen metaforlar sırasıyla *Özgürlük* (f:10), *Adalet* (f:9), *Terazi* (f:9), *Ağaç* (f:8), *Güneş* (f:8)'tir. Aşağıdaki *Tablo 2* ve *Tablo 3*'te katılımcıların demokrasi kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların okudukları bölüme ve belirli kavramsal kategorilere dağılımları gösterilmiştir. Demokrasi ile ilgili ortaya konan 92 metafor "*Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi*", "*Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi*", "*Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi*", "*Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi*" ve "*Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi*" olmak üzere 5 kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Tablo 2: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demokrasi Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar, Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayısı ve Yüzdeler

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Toplam Metafor	Yüzde (%)
Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi	Adalet (3), Güneş (3), Hak (2), İnsan (2), Özgürlük (2), Tartı (2), Terazi (2), Anne (1), Çikolata (1), Çocukluk (1), Dil (1), Egemenlik (1), Elek (1), Eşitlik (1), Ev (1), Farklı Tür Meyveleri Olan Ağaç (1), Gökyüzü (1), Halk (1), Nefes Almak (1), Orman (1), Özgür Yaşam (1)	21	30	40
Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi	Hayat (3), Ekmek (2), Nefes (2), Ağaç (1), Beyin (1), Nehir (1), Su (1), Yaşam Biçimi (1)	8	12	16
Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi	Ağaç (3), Ağacın Kökleri (1), Aslan (1), Çınar (1), Çiçek (1), Demir (1), Doğa (1), Kalkan (1)	8	10	13
Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi	Tren (2), Atatürk (1), Bulut (1), Çiğ (1), Egemenlik (1), Hem İyi Hem Kötü Yönetim (1), Kötünün İyisi (1), Kütük (1), Meyve (1), Rüya (1), Savaş (1), Timsah Kavgası (1), Türkiye (1)	13	14	18
Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi	Güneş (3), Ay (2), Mum Işığı (1), Su (1), Toprak (1), Yol (1), Zümrüdü Anka Kuşu (1)	7	10	13
TOPLAM		57	76	100

Tablo 2 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının demokrasi kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların en fazla *Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi* kategorisi altında toplandığı görülmüştür. Bu kategori içerisinde bulunan 21 farklı metafor toplam 30 kez kullanılmıştır. *Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi* kategorisi içerisinde en fazla Adalet (f:3) ve Güneş (f:3) metaforlarının kullanıldığı görülmektedir. Her iki metafor da bu kategori içerisinde üçer kez tekrarlanmıştır. Örneğin Adalet kavramını kullanan bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.14-K1), “..... çünkü; bir ülkenin gelişmesi, büyümesi ancak adaletle sağlanır. Bu da en çok demokrasi yoluyla elde edilir.” cümlesiyle neden bu metaforu seçtiğini açıklamıştır. Güneş kavramını seçen bir Sosyal Bilgiler öğretmeni (ÖA.41-E4) ise “..... çünkü; güneş aydınlık, huzur verir ve her yere eşit şekilde yayılır. Demokrasinin de güneş gibi huzur ortamı yaratması ve her yere, her kesime eşit şekilde dağılması ve uygulanması gerekir.” diyerek benzetmesini açıklamıştır. Bu kategori içerisinde örneğin Nefes Almak metaforunu kullanan bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.5-K1) neden bu metaforu tercih ettiğini “..... çünkü; nefes alırken özgürüz. Nefes almak bütün insanlar için eşit ve de adildir. Bu yüzden bence demokrasi nefes almaktır.” sözleriyle izah etmiştir. *Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi* kategorisinde bir Sosyal Bilgiler öğretmeni adayı (ÖA.70-K4) Ev metaforunu kullanmış ve bunu “..... çünkü; nasıl ki evimiz bizi dışarıdaki kötülüklerden, zararlardan koruyorsa demokrasi de bizlerin özgürlüklerini, haklarını koruyor.” sözleriyle açıklamıştır.

Demokrasi kavramına ait kategoriler içerisinde en fazla metaforu barındıran ikinci kategori *Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi*'dir. Bu kategoriye dahil edilen metaforları kullanan öğretmen adayları demokrasinin yalnızca bir yönetim biçimi olma fonksiyonuna dair yorumlarda bulunmuş, demokrasiyi diğer yönetim biçimleriyle kıyaslayarak ideal bir yönetim biçimi olup olmadığına göre geliştirdikleri metaforları izah etmişlerdir. 13 farklı metaforun dahil edildiği *Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi* kategorisinde bu metaforlar toplamda 14 kez kullanılmıştır. Bu kategori içerisinde en fazla tekrarlanan metafor Tren (f:2)'dir. Demokrasiyi Tren metaforuyla açıklamaya çalışan bir öğretmen adayı (ÖA.61-E4) “..... çünkü; halktan gerekli desteği seçimle alan liderler, demokratik yollarla istediklerini elde edemeyince demokrasi treninden inip dikta uçağına binebilirler...” demiştir. *Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi* kategorisi içerisindeki metaforlardan birisi de Kötünün İyisi'dir. Bu metaforu kullanan öğretmen adayı (ÖA.49-E4) “..... çünkü; diğer yönetim şekillerinden demokrasi toplumun yönetiminde idealdir.” sözleriyle neden bu metaforu seçtiğini açıklamıştır. Aynı kategori içerisinde bulunan Meyve metaforunu kullanan bir öğretmen adayı (ÖA.51-E4) “..... çünkü; doğru meyveyi bulup yemesini bilersen faydalı olur insanın rahat bir hayat sürmesine yardımcı olur.” sözleriyle neden bu metaforu kullandığını açıklamıştır.

Demokrasi kavramına ait metaforların toplandığı kategorilerden bir diğeri de *Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi*'dir. Bu kategoride yer alan 8 metafor toplamda 12 kez kullanılmıştır. Bu kavram kategorisinde en fazla tekrarlanan metafor Hayat (f:3) metaforudur. Hayat metaforunu kullanan bir öğretmen adayı (ÖA.48-K4) “..... çünkü; demokrasi hayat gibi, nefes gibi bağımsız ve özgürdür.” ifadeleri ile gerekçesini belirtmiştir.

Söz konusu kategoride öğretmen adayları tarafından kullanılan başka bir metafor da Ekmek metaforudur. Örneğin bu metaforu kullanan bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.37-K4) “..... çünkü; karnını her şey ile doyurabilirsin. Ama hiçbir nimet ekmek gibi olmaz.” ifadeleriyle bu metaforu tercih nedenini söylemiştir. Aynı kategori içerisinde Nefes metaforu da bir öğretmen adayı (ÖA.65-K4) tarafından “..... çünkü; insan gibi yaşamının olmazsa olmazıdır.” şeklinde gerekçelendirilmiştir.

Demokrasi kavramına yönelik metaforların ilişkilendirildiği kavram kategorilerinden birisi de *Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi*'dir. Kategori içinde bulunan 8 metafor toplam 10 defa tekrarlanmış, Ağaç (f:3) metaforu en fazla tekrarlanan metafor olmuştur. Bu metaforu kullanan bir öğretmen adayı (ÖA.56-E4) “..... çünkü; kökleri ne kadar güçlü ise o kadar sağlam ve uzun ömürlü olur.” cümlesiyle neden bu metaforu seçtiğini açıklamıştır. Benzer şekilde Ağacın Kökleri metaforunu seçen bir öğretmen adayı (ÖA.9-K1) “..... çünkü; bir ağacın kökleri toprağa sıkı sıkıya bağlıysa o zaman her şeye direnir ve göğüs gerer. Demokrasi de ne kadar sağlam olursa asla boyun eğmez, asla devrilmez.” ifadelerini kullanmıştır. Bir başka Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.11-E1) Kalkan metaforunu “..... çünkü; halkı hem yönetir, hem düzene sokar, hem de olumsuzluklardan korur. Demokrasi halkın oluşturduğu kalkandır.” sözleri ile gerekçelendirmiştir.

Demokrasi kavramı ile ilgili geliştirilen metaforların toplandığı son kategori *Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi*'dir. Bu kategorideki 7 metafor toplamda Sosyal Bilgiler öğretmen adayları tarafından 10 kez tekrarlanmıştır. Güneş metaforu bu kategoride en fazla tekrarlanan metafordur. Örneğin bir öğretmen adayı (ÖA.33-E1) “..... çünkü; gündüzleri kendi ışığıyla etrafı aydınlatırken gece de aya enerji verip aydınlatıyor. Yani demokrasi aydın ve düpedüz doğru yol göstericidir.” diyerek neden Güneş metaforunu kullandığını izah etmiştir. Aynı kategoride bulunan bir başka metafor da Toprak metaforudur. Demokrasi kavramını açıklamak için Toprak metaforunu kullanan öğretmen adayı (ÖA.44-E4) bu durumu “..... çünkü; yeni nesilleri demokrasiyle ekip büyütürsek daha yeşil bir geleceğimiz olur.” cümlesiyle açıklamıştır. *Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi* kategorisinde demokrasiyi Ay metaforuyla benzeştiren bir öğretmen adayı bunu (ÖA.20-K1) “..... çünkü; demokrasinin olmadığı toplum karanlıktır. Demokrasi insanların oy kullanmasıyla toplumda aydınlanmayı sağlar.” gerekçesi ile açıklamıştır.

Tablo 3: Sınıf Öğretmen Adaylarının Demokrasi Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar, Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayısı ve Yüzdeler

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Toplam Metafor	Yüzde (%)
Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi	Özgürlük (8), Terazi (7), Adalet (6), Kuş (4), Anne (2), Eşitlik (2), Oy Pusulası (2), Sandık (2), Bireye Saygı (1), Birlik (1), Ev (1), Halk (1), İnsan (1), Karışık Pizza (1), Orkestra (1), Saygı (1), Uçmak (1)	17	42	43
Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi	Su (4), Hava (2), Beyin (1), Canlı Bir Varlık (1), Dolaşım Sistemi (1), Ev (1), Hayat (1), Kalp (1), Kan (1), Kitap (1), Namus (1), Orman (1), Saat (1), Ülkenin Kalbi (1)	14	18	19
Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi	Ağaç (4), Çiçek (1), Evin Temeli (1), Kaya (1), Maden (1)	5	8	8
Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi	Atatürk (2), Kuş (2), Alışveriş (1), Araç (1), Ayna (1), Bina (1), Bumerang (1), Çanta (1), Demir (1), Düzen (1), Güneş (1), Halk Egemenliği (1), Kurşun Kalem (1), Meyve (1), Sınıf Başkanı (1), Siyaset (1)	16	18	19
Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi	Işık (2), Bulut (1), Güneş (1), Güzel Bir Düş (1), Huzur (1), Kaf Dağı (1), Mum (1), Mutluluk (1), Rüzgâr (1), Yumak (1)	10	11	11
TOPLAM		62	97	100

Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların kategorilere paylaştırıldığı Tablo 3 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarında olduğu gibi *Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi* kategorisinde daha fazla metaforun toplandığı görülmektedir. Sınıf öğretmen adaylarının bu kategorideki anlamıyla benzeştirdikleri 17 farklı metafor toplamda 42 kez tekrarlanmıştır. Sınıf öğretmen adaylarının bu kategoride en fazla kullandıkları metafor Özgürlük (f:8)'tür. Örneğin bir öğretmen adayı (ÖA.96-E1) “..... çünkü; demokrasi olan bir memlekette insanlar kendi hür iradeleriyle, kendi başlarına kararlar vererek yönetim kadrosunu seçer ve demokrasiye uygun hareket ederek özgürlüğünü pekiştirmiş olur.” ile neden Özgürlük metaforunu seçtiğini belirtmiştir. Bu kategoride en çok tercih edilen ikinci metafor Terazi (f:7)'dir. Bu metafor bir Sınıf öğretmeni adayı (ÖA.143-K1) tarafından “..... çünkü; her ne koşullar olursa olsun, öz seçimimizi, düşüncemizi özgürce ifade ederiz ve bunu kamuoyuna sunarız. Bu da bizlere demokrasiyi verir.” şeklinde ifade edilmiştir. Sınıf öğretmeni adayları tarafından benzeştirilip *Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi* kategorisine dâhil edilen metaforlarından birisi de Bireye Saygı metaforudur. Bu metaforu bir öğretmen adayı (ÖA.149-K4) “..... çünkü; demokraside fark gözetmensizin herkesin alınan kararlar üzerinde söz hakkı vardır. Demokrasi halktan bireylerin düşüncelerine ve vatandaşlık haklarına saygı göstermektir.” sözleriyle gerekçelendirmiştir.

Demokrasi kavramına dair Sınıf öğretmeni adaylarının geliştirdiği metaforlar ikinci sırada en fazla *Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi* kategorisi altında sıralanmıştır. 16 farklı metafor katılımcılar tarafından demokrasi kavramıyla benzeştirilmiş, bu metaforlar toplamda 18 kez tekrar edilmiştir. Kategori içerisinde en fazla Atatürk (f:2) ve Kuş (f:2) metaforları kullanılmıştır. Atatürk metaforunu demokrasiyi anlamlandırmada kullanan bir Sınıf öğretmen adayı (ÖA.147-K1) “..... çünkü; Atatürk ülkemize cumhuriyet rejimini getirerek demokrasiyi getirmiş oldu. Ondan önce çoğunluğun egemenliği yoktu.” sözleriyle bunu ifade etmiştir. Kuş metaforunu demokrasi ile benzeştiren bir öğretmen adayı (ÖA.163-E4) bu benzeşmeyi “..... çünkü; yeterince sahip çıkıp beslemezsen uçar gider.” cümlesiyle açıklamıştır. Bu kategoride öğretmen adayları tarafından kullanılan bir başka metafor Halk Egemenliği metaforudur. Öğretmen adayı (ÖA.97-E1) “..... çünkü; cumhuriyetin temel şartlarından birisi demokrasidir. Cumhuriyet de halk egemenliğine dayalı olduğu için demokrasi halk egemenliğine benzer.” ile neden Özgürlük metaforunu seçtiğini açıklamıştır. Bir diğer öğretmen adayının (ÖA.133-K1) aynı kategorideki Alışveriş metaforunu, demokrasi kavramı ile benzeştirmesi “..... çünkü; alışverişte beğendiğini alırsın ve aldığın şeyi kullanmaya mecbursun. Demokraside de birilerini seçer ve seçiminin sonucuna katlanmak zorunda kalırsın.” şeklinde ifadesiyle örneklendirilmiştir.

Demokrasi kavramının toplandığı kategorilerden birisi de *Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi*'dir. Bu kategoride en fazla Su (f:4) metaforu katılımcılar tarafından demokrasiyi tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. Kategorideki metaforlara bakıldığında öğretmen adaylarının 14 farklı metafor geliştirdikleri ve bu metaforları toplamda 18 kez kullandıkları görülmüştür. Örneğin Su metaforunu tercih eden bir Sınıf öğretmen adayı (ÖA.135-K1) “..... çünkü; olmazsa olmaz.” diyerek izah etmiştir. Bu kategoride kullanılan bir metafor da Dolaşım Sistemi'dir. “..... çünkü; demokrasi damarlarda dolaşan kana benzer. Kan ulaştığı organlara hayat verir, ulaşamadıklarına ise kayıplar yaşatır.” diyen bir öğretmen adayı (ÖA.109-E4) demokrasi kavramına bakışını bu cümlelerle anlatmıştır. Ülkenin Kalbi metaforunu kullanarak demokrasiyi izah eden bir öğretmen adayı (ÖA.112-K4) “..... çünkü; bir milletin yaşayıp, ayakta kalabilmesi için en önemli gerekçelerden birisi demokrasinin var olmasıdır.” sözleriyle bu benzetmeyi açıklamıştır.

Demokrasi kavramına yönelik Sınıf öğretmeni adaylarının benzetmelerinin yer aldığı tabloda dördüncü sırada bulunan kategori *Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi*'dir. Bu kategoride bulunan 10 farklı metafor toplamında 11 kez tekrar edilmiştir. İki kez tekrarlanan Işık metaforu en fazla tekrarlanan metafordur. ÖA.132-K1 kodlu öğretmen adayı demokrasiyi Işık metaforuna benzettikten sonra “..... çünkü; ülkemizi karanlıktan kurtarmış, hak, hukuk, adalet, eşitlik kavramlarını beraberinde getirmiştir.” diyerek açıklamasını yapmıştır. Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi kategorisi içinde bulunan Güzel Bir Düş metaforunu kullanan Sınıf öğretmen adayı (ÖA.134-K1) “..... çünkü; demokrasinin olduğu yerde eşitlik vardır, huzur vardır, birliktelik vardır.” cümlesi ile gerekçesini bildirmiştir. Huzur metaforunun bu kategori içerisinde kullanılması da (ÖA.83-K1) “..... çünkü; her insana istediği gibi yaşayabilme hakkı verir.” gerekçesine dayandırılarak verilmiştir.

Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi algılarının yer aldığı son kategori *Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi*'dir. Bu kategoride bulunan 5 farklı metafor 8 defa tekrar edilmiştir. En fazla tekrar edilen metafor Ağaç (f:4) metaforudur. Ağaç metaforunu kullanan bir Sınıf öğretmen adayı (ÖA.103-K1) “..... çünkü; gücünü aldığı belli besinleri vardır. Bu besinler sağlanmazsa güçsüz bir ağaç olur.” ifadeleri ile gerekçesini açıklamıştır. Söz konusu kategoride bir Sınıf öğretmen adayının seçtiği metafor da Kaya metaforudur. Öğretmen adayı (ÖA.108-K1) bu metaforu kullanarak demokrasiyi “..... çünkü; demokrasinin temelleri ne kadar sağlam olursa kırılması, çökertilmesi o kadar zor olacaktır.” şeklinde anlamlandırmıştır. *Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi* kategorisinde başka bir öğretmen adayının (ÖA.142-K1) demokrasi kavramını benzeştirmesi Evin Temeli metaforu ile “..... çünkü; evin temeli sağlam olmazsa ev ayakta duramaz. Demokrasi de bir ülke için aynıdır.” şeklinde olmuştur.

Atatürkçülük Kavramına İlişkin Metaforlar ve Kavramsal Kategorileri

Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına yönelik ortaya koydukları metaforlar cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeylerine göre incelendiğinde 168 Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adayı tarafından farklı 110 metafor geliştirildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının en fazla kullandığı metaforlar Güneş (f:12), Ağaç (f:6), Kitap (f:6), Yaşam-Hayat (f:6)'tır. Aşağıda verilen tablolarda Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar kategorilere paylaştırılarak ayrı ayrı verilmiştir. Atatürkçülük kavramına yönelik ortaya konan 110 metafor “*Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük*”, “*Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük*”, “*Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük*”, “*Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Atatürkçülük*”, “*Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük*”, “*Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük*” şeklinde 6 kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 4: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürkçülük Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar, Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayısı ve Yüzdeler

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Toplam Metafor	Yüzde (%)
Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük	Yenilik (2), Ağaç (1), Ayna (1), Bağımsızlık (1), Çeket (1), Demokrasi (1), Demokrasi Kılıcı (1), Denge (1), Ekosistem (1), Güneş (1), İşleyen Bir Çark (1), Kuş (1), Özgürlük (1), Yeni Bir Türkiye (1)	14	15	20
Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük	Güneş (4), Ağaç (3), Atom Tanesi (1), Ay (1), Bir Bina Temeli (1), Demir (1), Düzen (1), Gelecek (1), Heykel (1), Işık (1), İlaç (1), Kahramanlık (1), Kitap (1), Lamba (1), Meşale (1), Miras (1), Mum (1), Pusula (1), Yıldız (1), Yol (1)	20	25	33
Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük	Ağaç (1), Baba (1), Saygı (1), Vücut (1)	4	4	5
Yaşamsal Bir Gereklilik Olarak Atatürkçülük	Yaşam – Hayat (4), Devlet (2), Ateş (1), Hayat Felsefesi (1), Kalp (1), Su (1), Tren Motoru (1), Vücudun Bir Parçası (1), Yaşama Biçimi (1)	9	13	17

Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük	Maya (3), Aşk (2), İlkbahar (2), İtaat (1), Kalp (1), Sevgi (1), Tutku (1), Vatan Sevgisi (1)	8	12	16
Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük	Kitap (3), Aydınlık (1), Erdem (1), Olmazsa Olmaz Gerekli Kavramlar (1), Yeni Bir Yol (1)	5	7	9
TOPLAM		60	76	100

Tablo 4’deki veriler incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının en fazla metaforu *Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük* kategorisinde kullandıkları göze çarpmaktadır. Bu kategoride öğretmen adaylarının kullandıkları 20 farklı metafor toplamda 25 kez tekrar edilmiştir. Kategori içerisinde en fazla tekrarlanan metafor Güneş (f:4) metaforudur. Örneğin bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.56-E4) “..... çünkü; dünyamıza çok uzakta olmasına rağmen ışığını göndermektedir. Atam çok uzaklarda olsa da bize ışık tutmakta, yol göstermektedir.” sözlerini kullanarak Atatürkçülük ile Güneş kavramları arasında benzerlik kurmuştur. Atatürkçülük ile benzeştirilen bir metafor da Kahramanlık’tır. ÖA.1-K1 kodlu öğrenci “..... çünkü; hayatımızın her anında Atatürk gibi düşünür, onun yolunu izleriz.” cümlesiyle açıklamıştır. *Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük* kategorisindeki kavramlardan birisi de Kitap’tır. Bu metafor bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.8-K1) tarafından “..... çünkü; bize yol gösterir. Bizi doğru yola yönlendirir.” şeklinde benzeştirilmiştir.

Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük kategorisi, Atatürkçülük kavramının tanımlandığı bir başka kategoridir. Bu kategoride 14 farklı metafordan Yenilik (f:2) metaforu haricindekiler birer kez kullanılmıştır. Yenilik metaforunu, ÖA.14-K1 kodlu öğrenci “..... çünkü; Atatürk’ün ilkelerinin hepsinin doğrultusunda yenilik kaçınılmazdır. Bu ise iyi bir şeydir, ülkeyi iyileştirir.” sözlerle ifade etmiştir. Bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.12-E1) Atatürkçülük kavramını Ekosistem metaforu yardımıyla “..... çünkü; ekosistem nasıl düzenli ve sistematikse devrimler ve Atatürkçülük de öyle sistemlidir.” izah etmiştir. Atatürkçülük kavramı, ÖA.52-E4 kodlu öğrencinin İşleyen Bir Çark metaforunu “..... çünkü; bir devletin temel yapıtaşlarını oluşturan her bir dişi bir inkılâbını gösteren öğelerdir.” sözleriyle açıklamasıyla ifadesini bulmuştur.

Yaşamsal Bir Gereklilik Olarak Atatürkçülük kategorisi, 9 farklı metaforun toplamda 13 kez kullanılmasıyla Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların toplandığı en kalabalık üçüncü kategori olmuştur. Kullanılan metaforlar içerisinde Yaşam-Hayat (f:4) metaforu en fazla tercih edilendir. Bu metaforu tercih eden bir katılımcı (ÖA.2-K1) “..... çünkü; yaşamımızın her anında Atatürkçü düşünce sistemiyle hareket ederiz. Alçak gönüllülük, dürüstlük, mertlik, çalışkanlık.” diyerek açıklamıştır. Aynı kategoride ÖA.55-K4 kodlu öğretmen adayı ise “..... çünkü; bir insanın kalbi olmadan yaşayamayacağı gibi, Atatürkçülüğü de her zaman kalbinde taşıması gerekir.” sözleriyle Kalp metaforunu kullanmasının nedenini açıklamıştır. Bu kategorideki başka bir örnekte öğretmen adayı (ÖA.11-E1) Hayat Felsefesi metaforu ile “..... çünkü; yaşamını o hayat felsefesi doğrultusunda yönlendirirsin. Atatürkçülük hayatın ta kendisidir.” ifadelerini kullanmıştır.

Atatürkçülük kavramının ifadesini bulduğu kategorilerden bir tanesi de *Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük*'tür. Bu kategoride 8 farklı metafor, 12 kez tekrarlanmıştır. En fazla tekrarlanan metafor Maya (f:3) metaforudur. Örneğin Maya metaforunu kullanan bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı (ÖA.47-K4) “..... çünkü; kanı olmayanda tutmaz. Ağır bir suur ister, yürek ister.” sözleriyle izah etmiştir. Bu kategorideki metaforlardan birisi ilkbahar metaforu olarak ÖA.18-K1 kodlu öğretmen adayı tarafından “..... çünkü; Atatürkçülük olan bir yerde çiçekler açar, toplum daha mutlu daha neşeli, toprağına bağlı olur.” sözleriyle benzeştirilmiştir. ÖA.40-K4 kodlu bir öğrenci Aşk metaforunu kullanarak “..... çünkü; Atatürk'ün yaptıklarına, kişiliğine liderliğine aşk besleyen biri olarak dünyada şimdi de Atatürk gibi barışçı bir lider olmasını isterdim. O zaman demokrasi de olur, kanlar da durur.” şeklinde açıklanmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına yönelik algılarının yer aldığı başka bir kategori de *Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük*'tür. Kategori içindeki 5 farklı metafor öğretmen adayları tarafından 7 kez tekrar edilmiştir. Metaforlardan Kitap (f:3) dışındakiler birer kez kullanılmıştır. Kitap metaforu ÖA.19-K1 kodlu Sosyal Bilgiler öğretmen adayı tarafından şu şekilde ifade edilmiştir; “..... çünkü; kitapların bizlere öğreteceği çok şey vardır. Atatürkçülük de öyledir. Atatürkçülüğü benimsemiş bir kişi kitaplar gibi aydındır, dolu doludur.”. Benzer şekilde Aydınlık metaforunu kullanan bir öğretmen adayı (ÖA.21-K1) “..... çünkü; Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Gazi Mareşal Mustafa Kemal Atatürk ülkemizi ve halkımızı cehaletin ellerinden çekip almış ve bizleri medeniyete ulaştırmış koca bir liderdir.” ifadelerini kullanmıştır. Bir başka örnekte (ÖA.46-E4) ise Erdem metaforu yardımıyla Atatürkçülük arasında “..... çünkü; Cumhuriyetimizin kurucusunun bilgisi, kültürü ve erdemi bizlere örnek teşkil etmektedir.” şeklinde bir benzeşme yapılmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının Atatürkçülük kavramı ile benzeştirdikleri metaforların toplandığı son kategori *Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük*'tür. Bu kategoride bulunan 4 metaforun tamamı Sosyal Bilgiler öğretmeni adayları tarafından birer kez kullanılmışlardır. Örneğin bu metaforlardan bir tanesi Vücut'tur. Bu metafor bir katılımcı (ÖA.5-K1) tarafından “..... çünkü; Milli bir bütünü oluşturan benlik, aynı duyguları paylaşan bir vücuttur.” ifade edilmiştir. Diğer bir örnekte öğretmen adayı (ÖA.43-E4) Atatürkçülük kavramını Baba kavramı ile benzeştirerek “..... çünkü; aile kurmanın ve ailenin korunmasının gereklerini koskoca bir ülkeyi kurmak için uygulamıştır.” sözleriyle açıklamıştır.

Tablo 5: Sınıf Öğretmen Adaylarının Atatürkçülük Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar, Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayısı ve Yüzdeler

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Toplam Metafor	Yüzde (%)
Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük	Özgürlük (3), İnkılâpçılık (2), Vatanseverlik (2), Yenilik (2), Bulut (1), Cumhuriyet (1), Hür İrade (1), İleri Görüşlülük ve Yenilik (1), İnsanlık (1), Kuş (1), Laiklik (1), Vatan (1), Zafer (1)	13	18	19
Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük	Güneş (6), Işık (3), Gelecek (2), Yol (2), Anne (1), Dere (1), Duvar (1), Elmas (1), Futbolda Taktik (1), Gelenek (1), Güven (1), Kalem (1), Kapı (1), Kaya (1), Kutup Yıldızı (1), Levha (1), Meşale (1), Ok (1), Pencere (1), Planlı Olmak (1), Pusula (1), Yıldız (1)	22	31	34
Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük	Ağacın Kökü (1), Ağaç (1), Aydınlık (1), Çınar Ağacı (1), Eşitlik, Vatanın Olması Gerektiği (1), Geçmişe Sahip Çıkmak (1), Meyveli Ağaç (1), Millet (1), Su Dolu Bir Bardak (1)	9	9	11
Yaşamsal Bir Gerekliklik Olarak Atatürkçülük	Su (2), Yaşam – Hayat (2), Araba Motoru (1), Bitki (1), Çark (1), Güneş (1), Hava, Su (1), Oksijen (1), Ülkenin Bel Kemiği (1), Hayat Felsefesi (1)	10	12	13
Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük	İnanç (2), Bahar (1), Deja vu (1), Düşünce (1), Eski Bir Lahit (1), Gökkuşağı (1), Güzel Ses (1), Milli Sevgi (1), Müzik (1), Rüya (1), Saygı (1), Tarafılık (1), Toprak (1), Vazgeçilmez Değerler (1)	14	15	16
Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük	Akıl (2), Kitap (2), Bilgelik (1), Bilim (1), Modern, Gelişmiş Bir Toplum (1)	5	7	7
TOPLAM		72	92	100

Atatürkçülük kavramına yönelik Sınıf öğretmen adaylarının yer aldığı Tablo 5 incelendiğinde en çok metaforun *Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük* kategorisinde geliştirildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının algıları doğrultusunda geliştirdikleri birbirinden farklı 22 metafor 32 kez tekrarlanmıştır. Kategori içerisinde en fazla tekrarlanan metafor Güneş (f:7) metaforudur. Güneş kavramını kullanarak Atatürkçülüğü tanımlayan bir Sınıf öğretmeni adayı (ÖA.100-K1) “..... çünkü; Mustafa Kemal’in fikirlerini yolumuzu aydınlatan bir ışık gibi görürsek bu ışık en iyi şekilde güneşe benzetilebilir. O mantıklı ve iyi bir liderdi.” ifadelerine yer vermiştir. Söz konusu kategoride Atatürkçülüğü Meşale kavramıyla benzeştiren bir Sınıf öğretmeni adayı (ÖA.110-K4) “..... çünkü; elimizdeki meşaleyi doğru ve dikkatli kullanıp etrafı aydınlattığımızda karanlıktaki cevherleri görebiliriz. Atatürkçülük de doğru benimsendiğinde etraftaki cevherleri ortaya çıkarır.” cümleleriyle bu durumu açıklamıştır. Kapı metaforunu kullanan bir öğretmen adayının (ÖA.157-K4) ise gerekçesi “..... çünkü; insanlara yeni ufuklar açarak çağdaş ve ulusu ileri götürür.” sözleriyle ifadesini bulmuştur.

Atatürkçülük kavramının benzeştirildiği metaforların toplandığı ikinci kategori de *Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük*'tür. Bu kategoride 13 farklı metafor 18 defa tekrar edilmiş, Özgürlük (f:3) metaforu en fazla kullanılan metafor olmuştur. Özgürlük metaforunu kullanan ÖA.147-K1 kodlu öğretmen adayı “..... çünkü; Atatürkçülük ilkelerine dayanarak özgür olduğumuzu hissediyorum. Bu düşünce fikrinin temellerinde özgürlük vardır.” diyerek neden bu metaforu seçtiğini izah etmiştir. *Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük* kategorisinde geliştirilen bir metafor da Vatanserverlik'tir. Vatanserverlik metaforunu geliştiren öğretmen adayı ÖA.156-E4 “..... çünkü; Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlılık milletine ve ülkesine bağlılıktır.” ifadeleriyle bunu açıklamıştır. Bu kategorideki başka bir örnekte İleri Görüşlülük ve Yenilik metaforu (ÖA.140-K1) “..... çünkü; ne zaman Atatürk'ü konuşsak veya o aklımıza gelse ileri görüşlülüğü ve ülkemiz için yaptığı yenilikler, inkılâplar aklımıza gelir.” şeklinde kullanılmıştır.

Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülük metaforu ile ilgili geliştirdikleri metaforların bulunduğu en kalabalık üçüncü kategori 14 farklı metaforun 15 kez tekrar edildiği *Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük* kategorisidir. Kategori içerisinde iki kez tekrarlanan İnanç metaforu bir sınıf öğretmen adayının ifadesiyle (ÖA.137-K1) “..... çünkü; Kiminin yüksek kiminin azdır ve belli kuralları vardır. İnsanların kalbiyle alakalıdır.” şeklinde kullanılmıştır. Bir Sınıf öğretmeni adayı (ÖA.113-K4) Atatürkçülük kavramını Gökkuşacağına benzeterek “..... çünkü; yağmurun ardından çıkar. Yani ülkemizdeki savaşı yağmura benzetirsek Atatürkçülük gökkuşacağı, Atatürk ise güneştir.” demiştir. Aynı kategorideki Düşünce metaforu ÖA.126-K1 kodlu katılımcı tarafından “..... çünkü; Atatürk'ün yolunda devlete, millete faydalı bir insan olmak düşüncesidir.” sözleriyle anlatılmıştır.

Yaşamsal Bir Gereklik Olarak Atatürkçülük kategorisinde 9 farklı metaforun 11 kez tekrar edilmesiyle meydana gelmiş, kategori içerisinde en fazla kullanılan metaforlar da Su (f:2) ve Yaşam-Hayat (f:2) olmuştur. Su metaforu ÖA.101-K1 kodlu öğretmen adayı tarafından “..... çünkü; suya her daim ihtiyaç duyduğumuz gibi Atatürkçülüğe, Atatürk ilke ve inkılâplarına da ihtiyaç duyarız ve Atatürk sevgisiyle hareket ederiz.” şeklinde izah edilmiştir. Yaşam-Hayat metaforu ise “..... çünkü; Atatürkçülük ilkeleriyle hayatımıza şekil ve yön vermekteyiz. Atatürk'ün bizlere bir nevi miras olarak bıraktıklarına sahip çıkarız ve onu hakkıyla yaşamaya çalışırız.” bir Sınıf öğretmeni (ÖA.108-K1) tarafından bu şekilde açıklanmıştır. Atatürkçülük Oksijen gibidir diyen ÖA.112-K4 kodlu öğretmen adayı “..... çünkü; nefes almamız için gerekli olan bütün özellikleri içinde barındırır.” metaforu sözleriyle gerekçelendirmiştir.

Atatürkçülüğün benzeştirildiği metaforların toplandığı kategorilerden bir diğeri de *Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük*'tür. Bu kategorideki 9 metaforun hepsi birer kez kullanılmışlardır. Örneğin (ÖA.125-K1) Aydınlık metaforu “..... çünkü; bizi ve ülkemizi çağdaşlaşmaya, birliğe ve beraberliğe götüren ve bugünlere gelmemizi sağlayan bir aydınlıktır.” şeklinde bir benzetmeyle ifade edilmiştir.

ÖA.149-K4 kodlu Sınıf öğretmen adayı ise Atatürkçülüğü Geçmişe Sahip Çıkmak metaforuyla açıklamış ve bunu “..... çünkü; ülkemizin kurucusuna, başarılarına, ülke tarihine, doğru-yanlış tüm kararlarına sahip çıkmak, benimsemek ve saygı duymaktır. Bu ilke ülkenin birliğinin bozulmaması adına korunmalı ve devamı sağlanmalıdır.” şeklinde ifade etmiştir.

Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülüğe bakışını incelediğimiz Tablo 5’ye göre metaforlar sayıları dikkate alınarak sıralandığında son sırada *Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük* kategorisi karşımıza çıkmaktadır. Bu kategoride yer alan 5 farklı metafor 7 kez tekrar edilmiştir. Akıl (f:2) ve Kitap (f:2) metaforları ikişer kez tekrar edilerek en fazla kullanılan metaforlar olmuştur. Örneğin Akıl metaforu (ÖA.85-E1) “..... çünkü; hayatın her yerinde kullanmak gerekir.” ifadesiyle açıklanmıştır. Kitap metaforunu kullanan bir Sınıf öğretmen adayı (ÖA.133-K1) ise “..... çünkü; kitabı açıp okuyup anlar ve bilgiler öğrenirsin. Atatürkçü düşünce sisteminden kitap gibi yararlanır ve onu örnek alıp kullanırsan ilerlersin ve gelişirsin.” sözleriyle neden bu metaforu tercih ettiğini ifade etmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Demokrasi, oldukça genel bir ifadeyle halk yönetimi ve halk iktidarı anlamına gelmektedir (Bakır,2015; Güven, 2015). Kıncal ve Işıl’ın (2003) ifadesine göre; özgürlük, eşitlik, adalet, dürüstlük, yaşama saygı, hoşgörü, işbirliği, iyiyi arayış, özgüven, sorumluluk, farklılıkları kabul etme, duyarlılık, barış, çoğulculuk, çok seçenekli seçim, uzlaşma, tartışma, azınlığın haklarına saygı duyma ve çoğunluğun kurallarını kabul etme, sadakat, merhamet ve aklın egemenliği gibi kavramlar demokrasinin değerlerinden sayılır. Bu değerleri içselleştirmiş bireyler, demokratik bireyler olarak adlandırılabilir. Söz konusu bilgilere dayanarak ileride Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerini okutacak Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının demokrasiyi tam manasıyla anlamalarının ve demokratik değerlere sahip bireyler olmalarının gerekliliğine daha önce değinilmişti.

Bu bağlamda Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının demokrasi kavramına yönelik algılarının incelendiği bu araştırmanın ilk bölümünde elde edilen bulgulara göre 92 farklı metafor geliştirdikleri tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlarda birkaç tane olumsuz yargıya rastlanmasının yanında tamamına yakınının demokrasi kavramına ait olumlu bir yargıya sahip oldukları belirlenmiştir. Ancak bazı öğretmen adaylarının (ÖA.12-E1, ÖA.16-E1, ÖA.34-E4, ÖA.50-E4, ÖA.58-K4, ÖA.61-E4, ÖA.62-K4, ÖA.63-K4, ÖA.75-K4, ÖA.114-K4, ÖA.175-E4) demokrasi kavramının ülkemiz ve dünyada gerektiği gibi uygulanmadığına dair endişeler taşıdıkları görülmüştür. Örneğin; ÖA.58-K4 kodlu Sosyal Bilgiler öğretmen adayı demokrasiyi Rüya’ya benzetmiş ve “..... çünkü; hakkıyla demokrasiyi uygulamak çok zordur.” ifadelerini kullanmıştır. Başka bir Sosyal Bilgiler öğretmen adayı demokrasiyi Aslan’a benzeterek (ÖA.50-E4) “..... çünkü; demokrasi yenilememektir.” sözleriyle demokrasi kavramına dair olumsuz bir yargıda bulunmuştur. Bir Sınıf öğretmeni adayı (ÖA.114-K4) ise demokrasiyi Kaf Dağı’na benzetmiş ve bu durumu “..... çünkü; literatürde olmasına karşın tam olarak uygulanmamaktadır.” sözleriyle açıklamıştır.

Az sayıdaki bu olumsuz ve karamsar ifadelerle rağmen Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının büyük bir kısmının demokrasiyi ve demokratik değerleri benimsemiş oldukları gözlenmiştir. Bu bağlamda demokrasi ile ilgili metaforların ‘*Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi*’, ‘*Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi*’, ‘*Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi*’, ‘*Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi*’ ve ‘*Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi*’ olmak üzere 5 kategoriye ayrıldığı Tablo 2 ve Tablo 3’te görülmüştü. Kategorilerin tamamı ve geliştirilen metaforların tümü değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının yukarıda değindiğimiz demokratik değerlerden olan Özgürlük, Adalet ve Eşitlik kavramları ile bu kavramları çağrıştıran Terazi, Güneş, Kuş, Su, Anne vb. kavramları en fazla tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Demokrasi kavramına yönelik metaforların yerleştirildikleri kategoriler tek tek incelendiğinde Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların toplamında en fazla kavram *Eşitlikçi ve Özgürleştirici Bir Değer Olarak Demokrasi* (f:72) kategorisinde bulunmaktadır. Bu kategoride en fazla Özgürlük (f:10), Adalet (f:9) ve Terazi (f:9) kavramları kullanılmıştır. *Bir Yönetim Biçimi Olarak Demokrasi* kategorisinde bulunan toplam 32 metaforun en fazla tercih edilenleri Atatürk (f:3), Tren (f:2) ve Kuş (f:2)’tur. *Yaşam ve Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Demokrasi* kategorisi incelendiğinde Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının toplamda 30 metafor geliştirdikleri bu metaforlar içerisinde de en fazla Su (f:5) ve Hayat (f:4) kavramlarını kullandıkları görülmüştür. Toplamda 21 metaforun kullanıldığı *Duygusal Bir Bakış ve Rehber Olarak Demokrasi* kategorisinde Güneş (f:4), Ay (f:2) ve Işık (f:2) metaforları katılımcılar tarafından en fazla kullanılan kavramlar olmuştur. Demokrasi kavramına dair Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların toplandığı son kategori *Köklü ve Güçlü Bir Yapı Olarak Demokrasi*’dir. Bu kategoride her iki branş öğretmen adaylarının toplamda 18 metafor geliştirdikleri ve bunlardan da en çok Ağaç (f:7) ve Çiçek (f:2) metaforlarını tekrar ettikleri görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak öğretmen adaylarının tamamına yakınının demokrasinin en belirgin değerlerini (özgürlük, eşitlik ve adalet) benimsedikleri görülmüş, bu değerlerin Atatürk’ün sayesinde kazanıldığının bilincinde oldukları fark edilmiş, sarsılmaz temeller üzerine inşa edilen demokrasinin ülkemiz adına vazgeçilmezliğinin anlaşıldığı tespit edilmiştir.

Atatürkçülük, temelini Atatürk’ün ilke, inkılâp, düşünce ve uygulamalarından alan, bugün ise onun aklın ve çağdaşlığın ışığında açtığı yolu takip etmek olarak tanımlanan bir düşünce sistemidir (Dönmez ve Yazıcı, 2008). Bu düşünce sisteminin devamı ve gelecek kuşaklara aktarımında ise en büyük rol Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmenlerine düşmektedir. Araştırmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi bu devamlılığı sağlamak vazifesindeki Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının henüz lisans eğitimleri sırasında kendilerinin bu düşünce sistemini benimsemiş olmaları bir gerekliliktir. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmanın ikinci bölümünde Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına yönelik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bulgulara elde edilen sonuçlara göre Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının tamamına yakınının Atatürkçülük kavramına dair olumlu bir yargıya sahip oldukları ancak metaforların ve metaforların gerekçelerinin incelenmesi sonucunda bir kısmının kavramın içeriğini doldurmada zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda Atatürkçülüğün temel ilkeleri olan Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik ve İnkılâpçılık ile ilgili 168 öğretmen adayından yalnız 4 tanesinin (ÖA.171-K4 Laiklik, ÖA.91-K1 Cumhuriyet, ÖA.105-K1 İnkılâpçılık ve ÖA.106-K1 İnkılâpçılık) doğrudan bu metaforlardan birini tercih ettikleri görülmüştür. Söz konusu öğretmen adayları bir kavram olarak Atatürkçülüğün önemli olduğunu biliyor, Atatürkçülük ile ve onun sayesinde ilerlememizin mümkün olacağını fark ediyor ancak bir düşünce sistemi olarak Atatürkçülüğü ifade etmekte zorlanıyorlar. Bu durumu, öğretmen adaylarının Atatürk'e olan sevgi ve saygılarına rağmen onu Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı gerçekleştirmiş ve Cumhuriyet'i ilan etmiş bir lider olmanın ötesinde tanımamak, yaptıklarının ve yapmak istediklerinin bilincinde olamamakla izah edebiliriz.

Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların toplandıkları kategorilere bakıldığında bunların 6 tema olarak belirlendiği Tablo 4 ve Tablo 5'de gösterilmiştir. Bu kategoriler *Milli Mücadele ve İnkılâpların Ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük*, *Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük*, *Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük*, *Yaşamsal Bir Gereksinim Olarak Atatürkçülük*, *Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük*, *Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük* olarak isimlendirilmiştir. Tüm bu kategoriler ve öğretmen adaylarının Atatürkçülük kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde denilebilir ki hem Sosyal Bilgiler hem de Sınıf öğretmeni adaylarının ekserisinin Atatürkçülük kavramına olumlu yaklaştıkları sonucuna ulaşılabilir.

Atatürkçülük kavramı ile ilgili kategoriler ayrı ayrı incelendiğinde en fazla metaforun *Bugünü ve Geleceği Aydınlatan Bir Rehber Olarak Atatürkçülük* kategorisi (f:57) altında toplandığı görülmektedir. Bu kategoride öğretmen adaylarının en fazla kullandıkları metaforlar Güneş (f:11), Işık (f:4), Gelecek (f:3), Yol (f:3) metaforlarıdır. İkinci sırada en kalabalık kategori *Milli Mücadele ve İnkılâpların ürünü Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük* kategorisidir. Bu kategoride bulunan 33 metafordan öğretmen adayları tarafından en fazla kullanılanları Özgürlük (f:4), Yenilik (f:4), İnkılâpçılık (f:2), Vatanseverlik (f:2)'tir. Bir diğer kategori ise 27 metaforun toplandığı *Milli ve Duygusal Bir Bakış Açısıyla Atatürkçülük* kategorisidir. Öğretmen adayları tarafından bu kategori içerisinde en çok tekrarlanan metaforlar Maya (f:3), Aşk (f:2), İlkbahar (f:2) ve İnanç (f:2) metaforlarıdır. *Yaşamsal Bir Gereklilik Olarak Atatürkçülük* metaforu içerisindeki 24 metafordan en fazla tekrar edilenleri Yaşam-Hayat (f:6) ve Su (f:3) metaforlarıdır. Toplam 14 metaforun kullanıldığı kategori *Bilimsel Düşünceyi ve Gelişmeleri Destekleyen Bir Değer Olarak Atatürkçülük*'tür. Bu kategoride Kitap (f:5) ve Akıl (f:2) metaforları en fazla kullanılan metaforlardır. Atatürkçülük kavramına yönelik metaforların toplandığı son kategori ise *Birleştirici Bir Değer Olarak Atatürkçülük* (f:13)'tür. Bu kategoride Ağaç (f:2) metaforu en çok tekrar edilen metafor olmuştur.

Sonuç olarak, araştırmada elde edilen veri ve bulgulara dayanarak yalnızca Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmenliği bölümleri için değil, eğitim fakültelerinin ve üniversite ortamının bütününde demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarının teorik olarak okutulan zorunlu bir dersin kavramları olmaktan çıkartılarak hayatın her alanında kullanılması gereken tutum ve değerler olduğunu hissettirmek ve böylece her iki kavramın içselleştirilmesine katkıda bulunmak gayreti doğru bir adım olacaktır. Atatürkçülüğün ve Atatürkçü Düşünce Sisteminin temel ilkeleriyle ilişkili olarak demokrasinin (Güner, 2006) üniversite öğrencileri tarafından benimsenmesi, bu amaçla üniversite bünyesinde gerçekleştirilecek çeşitli demokratik uygulamalar, etkinlikler, paneller, düzenlenecek program ve seminerler ile aktif öğrenme alanları oluşturulabileceğinden faydalı ve daha kolay olabilir. Benzer bir çalışma tüm sınıf düzeylerinin katılımıyla gerçekleştirilebilir. Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmenliği ile sınırlandırılmış bu çalışma ileride diğer branşlarla da yapılabilir. Farklı sınıf düzeylerinin ve branşların geliştirdikleri metaforlar birbiriyle kıyaslanabilir.

KAYNAKÇA

- Acun, F. (Ed.) (2010). Atatürk ve Türk İnkılâp Tarihi. Siyasal Kitabevi, Ankara
- Akın, U.; Özdemir, M. (2009). Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Eğitim Bilimleri Fakültesi Örneği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2(42), 183-198
- Akşin, S. (1992). Atatürk Döneminde Demokrasi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(47)
- Aydın, E.; Sulak, S.E. (2015). Sınıf Öğretmen Adaylarının “Değer” Kavramına Yönelik Metafor Alguları. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(4), 482-500
- Bakır, K. (2015). Demokratik Eğitim, John Dewey’in Eğitim Felsefesi Üzerine. Pegem Akademi, Ankara
- Bakioğlu, A.; Kurt, T. (2009). Öğretmenlerin Demokrasi Vatandaşlık ve Vatanseverlik Algılarının Nitel Olarak İncelenmesi. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29, 19-39
- Bal, M. S.; Yiğittir S. (2013). İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algılarının İncelenmesi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(6), 195-220
- Banoğlu, R. (1991). Atatürk ve Türk Gençliği. Atatürk Dergisi 5(1), 5-8.
- Başak, T. (2003). Bir Düşünce Sistemi Olarak Atatürkçülük. Atatürk Dergisi 3(3), 219-232
- Bektaş Öztaşkın, Ö.; İçen, M. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Hoşgörü Eğilimleri İle Demokrasi Alguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 2(7),
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş.; Demirel, F. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi, Ankara

- Çatak, M. (2018). Metaphoric Perceptions Of Middle School Students About The Concept Of Secularizm. *Turkish Online Journal Of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 3(9), 240-261
- Demirel, M. (Ed.)(2015). *Tarih Öğretim Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara
- Deniz, K.; Karagöl, E. (2018). Akademik Yazma Açısından Dergi Yazar Rehberi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4),1210-1225
- Doğaner, Y. (Ed.)(2006). *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara
- Dönmez, C; Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Er Tuna, Y.; Mazman Budak, F. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Tarih” Kavramına İlişkin Algılarının Mecazlar/Metaforlar Yardımıyla Analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(6), 609-642
- Genç, S. Z.; Kalafat, T. (2007). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22(2), 10-22
- Gömlüksiz, M. N.; Kan, A. Ü.; Öner, Ü. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bir Değer Olarak Demokrasi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 24(10), 79-100
- Güner, Z. (2006). Atatürk, Cumhuriyet ve Demokrasi. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 41-51
- Hürfikir, Y. (2004). İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinin Demokrasi Eğitimiindeki Yeri: Öğretmen Görüşleri. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon*
- İbret, B. Ü.; Recepoğlu, E.; Karasu Avcı, E.; Recepoğlu, S. (2018). Öğretmen Adaylarının Demokrasi Kavramına Yönelik Metafor Algıları. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 421- 441
- Kaldırım, E. (2005). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algıları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(25), 143-162, Ankara
- Karadağ, B. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarına Metaforik Algıları Doğrultusunda Yaratıcı Drama Yöntemiyle Demokratik Değerlerin Kazandırılması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*
- Karadeniz, O. (2008). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Atatürkçülük Konularındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi (Zonguldak İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*

- Kaya, B. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik Öz-Yeterliklerinin Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Keskin, E. (2018). Sekizinci Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Atatürkçülük Ünitesinin İşlenişine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi/ Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul
- Kıncal, R. Y.; Işık, H. (2003). Demokratik Eğitim ve Demokratik Değerler. Eğitim Araştırmaları, 11(3), 54-58
- MEB (2018). Sosyal Bilgiler Dersi (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 Ve 7. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara
- MEB (2018). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi (Ortaokul 8. Sınıf) Öğretim Programı, Ankara
- Narin, H. (2015). Eğitim Fakültesi 3. Sınıf Öğrencilerin Görsel İmgeleri Algılama Farklılıklarının Metafor Yoluyla İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Okutan, M. (2010). Türk Eğitim Sistemi'nde Demokrasi Eğitimi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1(7), 938-946
- Safran, M. (Ed.)(2014). Sosyal Bilgiler Öğretimi. Pegem Akademi, Ankara
- Sağdıç, M.; İlhan, G. O. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Vatan” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. International Journal Of Geography And Geography Education (IGGE), 38, 104-118
- Sarı, M.; Sadık, F. (2012). Öğretmen Adaylarının Demokrasi Algıları (Çukurova Üniversitesi Örneği). Cumhuriyet International Journal Of Education, 48-62
- Turan, R.; Safran, M.; Hayta, N.; Çakmak, M. A.; Dönmez, C.; Şahin, M. (2013). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi. Beta Yayınları, İstanbul
- Turan, R.; Ulusoy, K. (Ed.)(2013). Sosyal Bilgilerin Temelleri. Pegem Akademi, Ankara
- Tünkler, V. (2013). Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Programında Yer Alan Soyut Kavramların, Becerilerin ve Değerlerin Öğrencilere Kazandırılmasına İlişkin Metaforik Bir Yaklaşım. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Ulusoy, K. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Atatürkçülük Konularının Öğretimi İle İlgili Öz Yeterlik İnançları. E-Journal Of New World Sciences Academy, 1(5), 332-347
- Yazıcı, K. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Eğitim ve Bilim, 36(159), 165-178